HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

במיני מפיקה. עסקינן שכולן מיני מתיקה קדירה אבל מין אחר מין מלטרף ומתניתין לא מפליג: **דוגמת נחירת.** מעט למר שהוא כמין דוגמת שמרלאה הלבע לבע"ש כזה תחפון או כזה והוא כדי ליתן בחילת של קנה של גרדי ושיעורה מועט: **נשרוט.** ומתני' בשאין שרויין והבא לשרות אינו שורה פחות מכדי בגד קטן: **מנפטרין.** מקוס: **הוסיפו עליהם.** לענין שביעית: **והלעונין.** לענה: **כבריתא.** גפרית: **שים לו עיקר.** שנשרה בחרך. ולפי דעתי מורגימת דגרסינן בגמ' ע"ז[ט] דבר שאין לו שורש (ב) הוא כמו זה ולא כמו שמפרשין אותו פיוט"ש: **שלוף דוק.** לא מיתפרש אבל כך שמו: **גרמלא דפרזלא.** פורייד"ו"ל של ברזל: **מתני' פלפלא לא שהוא.** ואינו פלפל שלנו. וכגרמלא מפרש כל שהוא למאי חזי: **מיני מאכוס לא שהו.** לריח טוב: **מיני מאכוס לא שהו.** לאוו לדרכן קטן: **שמליעין אוהו לרפואה** ל"ג: **מקק ספריס.** תכילת תולעת אוכלת הספריס ומרקבן ואמו מקק: **שמליעין אוהן לגונו.** שבל דבר קדם טעון גניזה: **מאומה.** אלמא מחסצים קלא לאיסורא. והא דתנן (לעיל דף עה:) כל שאינו כשר להניע כו' ואוקימנא למעוטי עני שמיכה לא כרי יהודה: **גמ' לגלחת.** כאב תני הרמאב: **ריח רע.** שמעמנין בהן מולין ומיוקות כגון חלטית להכריח מעליו מזיקין: **תרגמן.** לבע שבופעין בו תרגמן וטעמא לא מיתפרש. ול"ג שגס הוא לאוי להריח: **בשום הוורד.** עלה של וורד בחור אחת: **מיני מאכוס לא שהו.** ממני היא: **הרי עלי בזוז.** לבדק הבית: **לגיזת עורב.** טבלאות של אמה (ג) היו עושין והן חדין בסכין שביותיהם ומסמרין חדין בכוזן ומחפין בהן גגו של היכל למעוט את העוברים מליאב: **ממעה בסף.** נחשת שוה מעה בסף: **לנורת.** מזלג קטן (ד) [בעין] שטוין בו זהב ולבדק הבית לאתי מזי: **שמחטטין בו בפיזולת.** ומנקיניה(ה) לאעדויי מוסבן. מוקי"ל בגע"ז: **מקק דסיפרי אבל דשילת.** כל אלו תולעין הן שבאל מין ומין ואוקוקין בשמוחיסם תבל ליילא פה הס: **כולהו סבנאת.** לאוכלן: **קולים יש בהאנים.** היה תולעת יושב ונוקב בגרונו ודומה שהוא קוק: **קטליה פה לדין.** הרגו פה לדין: **מתני' רוצלין.** מוכרי בשמים לקיטוטי נשים ויש להן קופות קטנות לגלרות בשמים: **אינו חייב אלא אחת אחת.** לכולה חבל הוולאה היא: **פחות מכגרוגרת.** לפע"ג בל האוכלין שיעורן בגרוגרת הני כיון לזגריעה קיימי בפחות מכגרוגרת נמי מיחייב: זרע

במיני מתיקה שנו הואיל וראויין למתק קדירה. טוחל וממתיקין הוא לית ליה למימר טעמא דחזו למתק את הקדירה הא לאו הכי לא הבא נמי חזו למתק: קליפי אגוזין וקליפי רמונים סטים ופואה כדי לצבוע בגד קטן: ורמינהי[ו] המוציא סממנים שרויין כדי לצבוע בהן דוגמא לאירא (הא איתמר עלה) אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה לפי שאין אדם טורח לשרות סממנים לצבוע בהן דוגמא לאירא: [א]מי רגלים: תנא מי רגלים עד בן [ח] מ' יום: נתר: [ט]תנא נתר אלכסנדרית ולא נתר אנפנטרין: בורית: אמר רב יהודה זה חול והתניא הבורית והחול אלא מאי בורית כבריתא מיתיבי הוסיפו עליהן החלביצין והלעינון והבורית והאהל ואי ס"ד בבריתא כבריתא מי איתא בשביעית [י](והתנן) [כ]זה הכלל כל שיש לו עיקר יש לו שביעית ושאין לו עיקר אין לו שביעית אלא מאי בורית אהלא והתניא והבורית ואהלא (אלא) תרי גווני אהלא: קימוליא: אמר רב יהודה שלוף דוק: אשלג [כא]אמר שמואל שאילתינהו לכל נחותי ימא ואמרו לי שונאנה [כב]שמיה ומשתכח בנוקבא דמרגניתא ומפקי ליה ברמצא דפרזלא: **מתני'** [כג]פלפלת כל שהוא ועטרן כל שהוא מיני בשמים ומיני מתכות כל שהן מאבני המזבח ומעפר המזבח מקק ספרים ומקק מטפחותיהם כל שהוא שמצניעין אותן לגונזן [כד]רבי יהודה אומר אף המוציא משמשי ע"ז כל שהוא שנאמר [ו]ולא ידבק בידך מאומה מן החרם: **גמ'** פלפלת כל שהוא למאי חזיא לריח הפה: עיטרן כל שהוא: למאי חזיא לצילחתא: מיני בשמים כל שהן: ת"ר [ג]המוציא ריח רע כל שהוא שמן טוב כל שהוא ארגמן כל שהוא [כה]ובתולת הוורד אחת: מיני מתכות כל שהן: למאי חזו תניא רבי שמעון בן אלעזר אומר שכן ראוי לעשות ממנה דרבן קטן [כו]ת"ר האומר הרי עלי ברזל אחרים אומרים [ד]לא יפחות מאמה על אמה למאי חזיא אמר רב יוסף לכלייא עורב ואיבא דאמרי אחרים אומרים לא יפחות מכלייא עורב וכמה אמר רב יוסף אמה על אמה [כז]נחשת לא יפחות ממעה בסף [כח]תניא רבי אליעזר אומר לא יפחות מצינורא קטנה של נחשת למאי חזיא אמר אביי [כט]שמחטטין בה את הפתילות ומקנחין הנרות: מקק ספרים ומקק מטפחת: א"ר יהודה מקק דסיפרי תכך דשירא ואילא דעינבי ופה דתאני והה דרימוני כולהו סבנתא ההוא תלמידא דהוה יתיב קמיה דר' יוחנן הוה קאבעיל מיניה מאי מתיקה אמר ליה מתיקה דאורייתא אמר ליה רבי קוציץ יש בתאנים א"ל קטליה פה לדין: **מתני'** [ה]המוציא קופת הרוכלין אף על פי שיש בה מינין הרבה אינו חייב אלא אחת אחת [ט]זרעוני גינה פחות מכגרוגרת ר' יהודה בן בתירה אומר חמשה זרע

הואיל וראויין למתק הקדירה. טוחל וממתיקין הוה ליה למימר כלפי' בסוף בלל גדול (דף עו. ושם) ות"ת היכי מיירי אי בנותן טעם לפיהו אבל אין בהם נותן טעם אפי' מיני ממתיקה נמי לא וי"ל לאפילו היכ בהן נותן טעם שרי בשאר מינין לנותן טעם לפגם הוא.[א] ר"י:

מי רגלים בן מ' יום. אין גירסא זו נכונה דמשמע של קטן בן מ' יום ובגמרא פרק האשה (דף סב. וגבי ז' מממנין מעבירין קמני כל הני לסכה [ב]ומי רגלים וקל בעי התם בגמרא[ג] לילד או מזקן ואית דגרסי של מ' יום ואין נראה להתם נמי תניא ומי רגלים שהחמילו וכמה מימוקן שהשה ימים[ג] ונראה כפפרים דגרסי על מ' יום ממנ' ימים[ד] על מ' מעבירין מותם על הכתם אבל תוך ג' ולמאר מ' אין מעבירין: **בורית** זה החול. ותע"ג דבפ' המוניח (לעיל פ:) יסיב בחול שיעורה מחרינה כדי ליתן על פי כף של סיד אומר רבינו מאיר דהתם מיירי בחול שנתבשל בסיד אבל הכא אפילו בחול שנלבנין בו את הכבדים ולפפרים דגרסי הכא בורית זה אהלא אתי שפיר: **תרי גווני אהלא.** ולעיל לא אתי תרי גווני חול [ה](או לגירסא אחרת תרי גווני אהלא) מסוס דקיש ליה לילפא בהו תרי גווני[ה] וים ספריס דגרסי לעיל מתי בורית אהלא ולפי זה אתי שפיר דה"ק לעולם כדאמר מעיקרא דבורית זה אהלא ותרי גווני אהלא:

לא יפחות ממעה בסף. תימה לר"י[ו] דלא יפחות מפיטוטא הוה ליה למימר כי היכי דתניא בפרק בתרא דמנחות (דף קו:) הרי עלי לגזוז לגיזת עורב לבדק הבית לא יפחות מבלייא עורב. מפמרות מדין מוסכין בריפא גב בהיכל לבלות העוברין שלא יפגו עלין (מנחות קו:). שהיו מניחין טבלאות של ברזל אמה על אמה ובהן מפמרות גבוהין אמה קבועין ומחפין בהן רוחב הגג של היכל לגרש את העורבין, ל"ל בלייא עורב מוסע העוברים כמו (תהלים ח). לא יפחות ממעא בסף. משום מעא בסף, דמייתי מהוסא שוה מעה בסף (מנחות קו:). שמחטטין בהן את הפתילות. מפילין לתוך הפתילה בשמוח שרוף, ובלע"ז ממוקי"ל (שם קו:). ומקנחין הנרות. של מנורה מלפניה שבתוכה (שם:). ר' יהודה בו בתירא אומר חמשה. גרעינין (לעיל עט.).

תורה אור השלם

1 וְלֹא יִדְבַּק בְּיָדְךָ מְאוּמָה מִן הַחֵרֶם לְמַעַן יָשׁוּב יְיָ מֵחֲרוֹן אַפּוֹ וְנָתַן לְךָ רַחֲמִים וְרִחַמְךָ וְהִרְבֶּךָ כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ:
דברים יג יח

לעזי רש"י

לטרי"ן [לייטרי"ן]. מרור נינוח.
פיוג"א [פי"ן]. אורן.
פורייד"ר. מקדח.
מוקי"ר. למחוט (נר).

מוסף רש"י

במיני מתיקה שנו. שכולן שעמנן ממוק ומשום הכי מלטרפין דטעמן שוה למתק בהן הקדירה (ע"ז סו). **לצבוע בהן דוגמא לאירא.** כלומר מעט כעין שמלאין לנוגעת לומר רוצה לתת בזה, והוא כשיעור הלריך לגירסא של גדלי לפמוס פי קנה שפקנעת הערב נמוכה בו (לעיל עט:). **לפי שאין אדם טורח.** ושם פא לפמוסה שורה. ושם פא לפמוסה שהם). כל שיש לו עיקר. שוכש שממנו מי, וגפרית קקרש בעלמא הוא (נדה סב:). **וכל שאין לו עיקר.** לפתקיים בחרך כימות הגאמים, כגון קישותין וילוונין וכיוצא בהן שאין להם עיקר. **לגיזת עורב.** מפמרות מדין מוסכין בריפא גב בהיכל לבלות העוברין שלא יפגו עלין (מנחות קו:). שהיו מניחין טבלאות של ברזל אמה על אמה ובהן מפמרות גבוהין אמה קבועין ומחפין בהן רוחב הגג של היכל לגרש את העורבין, ל"ל בלייא עורב מוסע העוברים כמו (תהלים ח). **לא יפחות ממעא בסף.** משום מעא בסף, דמייתי מהוסא שוה מעה בסף (מנחות קו:). **שמחטטין בהן את הפתילות.** מפילין לתוך הפתילה בשמוח שרוף, ובלע"ז ממוקי"ל (שם קו:). ומקנחין הנרות. של מנורה מלפניה שבתוכה (שם:). **ר' יהודה בו בתירא אומר חמשה.** גרעינין (לעיל עט.).

רב נסים גאון

האומר הרי עלי ברזל לא יפחות מאמה על אמה למאי חזי אמר רב יוסף לבלה עורב. תמצאנו במסכת מידות בפרק ד', ההיכל מאה על מאה ועל רום אמה. האותב שש אמות וגובהו ארבעים אמה, אמה כיור, ואמתים [ביח] דילפה, אמה תיקרה, ואמה מעזיבה, וג' אמות מעקה, ואמה כלה עורב. ר' יהודה אומר לא היתה כלה עורב עולה מן המידה, אלא ד' אמות עולה היה מעקה. וכגון זה במנחות (דף קו) בפרק הרי עלי עשרון.

הגהות הב"ח

(א) גמ' מי רגלים עד מ' יום כ"ע ר"ש ותיפא בן נמחק: (ב) ר"ש"י ד"ה שים לו עיקר וכי שאין לו עיקר הוא כמו: (ג) ד"ה בלילה עורב של אמה על אמה ד"ה נמחק שלמא מלא קטן הס"ד ותמ"ל מ"ש שמחפין בו פתילות ומקנחין לפשיהן ל"ל ותיפוק שטוין בו וזה לנדק הבית ותמוה לגמי מזי נמחק:

מוסף תוספות

א. כיון דאין טעמן שוה. מוס' הלמ"ש. ב. וקא חשיב נמי. מוס' הלמ"ש. ג. [ו]משמע דהיינו מי רגלים דהכא דכל סוגיא דהכא אירא נמי התם. מוס' הלמ"ש. ד. ואילך היינו אחר שהחמיצו. מוס' הלמ"ש. ה. שמלבנים את הבגדים. מוס' הלמ"ש. ו. למה לא שיערו בנחושת עצמו. ריטב"א. ז. מוציא במינים הרבה. מוס' הלמ"ש.

רבינו חננאל

אירא. ונקרא עירא. בלשון ארמי אודדה. והוא כמין מור, חתיכה קטנה מן הצמר או מן הפשתן, או מן צמר של גפנים שאורגין אותן בתוך מטפחות ספג, כמו מילת, נקראת בלשון ישמעאל כמל והרבה צובעין אותן. **צלייתא** בלשון ישמעאל א'[ל]שקיקה. **פתילת הוורד.** שעושין מצמר גפן צבוע בעין ורד. וקורין אותו וורד, וכן אמרו [כתובות עד] לעיניו יצאת וראשה פרועה וטווה בשוק, בטווה וורד בגגד פניה. ובלשון פרס נקרא גולגון, נודע בבבל. מקק **סופרים.** רקבונית של ספרים, ותולעת הנולד ממנו נקרא מקק. ותולעת הנולד (ממנו) ממשי נקרא תכך. והנולד מן העגבים נקרא אלא, ושל תאנים פח, ושל רמונים חח.